

ŠTRUKTURALIZMUS A HISTORICKÁ VEDA

JÁN ČIERNY, Historický ústav SAV, Bratislava

ČIERNY, J.: Structuralism and Historical Science. *Filozofia* 32, 1977, No 1, p. 61–68.

I can see two main reasons why in Czechoslovakia in the sixties a comparatively rapid "modernization" of Marxism could succeed. The historians underestimated the theoretical or conceptual or methodological questions of their scientific branch and for a long time they could not cope with the question of elaborating a new Marxist conception of historical science. A non-Marxist view of our history penetrated in a not rounded-off shape. Structuralism was spread the more easily in this country the more the whole historians' community was imposed by the preferences of the systemic approach in scientific research.

In the works of Karel Kosík, who influenced historians considerably, elements of structuralism are to be found. In his interpretation of the past and of the present "the bearers of power" in capitalism and "the bearers of power" in socialism are put on the same level. The notion of "the masses" coalesces in his interpretation with that of "manipulation". The historians Graus, Macek, Bartošek, Pichlík, Mlynárik were "fascinated" by "modernization" of Marxism, namely by the artificial constructions of the structuralists and by the "fine" forms of idealism. Structuralism as a philosophical stream was "sympathetic" to them for its decline from Marxist methodology and from philosophy of history. J. Šedivý in his book published in Epoque Publishing House in 1969 speaks about a "different" policy of the USSR after the year 1939, when, as he says, the USSR respected "its interest" only. Thus modern history was deformed.

Vo svojom krátkom príspevku chcem poukázať na dva problémy. Na *prečo* a na *ako* v šesťdesiatych rokoch prenikli do našej historickej vedy rôzne buržoázne názory a koncepcie, najmä prvky štrukturalizmu. *Prečo* a *ako* „modernizovali“ marxizmus, hoci len dočasne. Pri expanzii buržoáznych názorov, koncepcií, celého poňatia historického vývoja sa potom rozšírila nemarxistická interpretácia menovite našich najnovších dejín.

Stručne k otázke *prečo*. Hlavné príčiny sú dve. Prvou je, že historici podcenili teoretické, či už koncepcné alebo metodologické otázky svojej vednej disciplíny. Teóriu, povedané len trochu zjednodušene, vlastne prenechali filozofom. Takto sa oslaboval svetonázorový základ historickej vedy. Rozpaky nad postulátom veda contra ideológia sa v historiografii obnovovali z roka na rok, ba ešte aj dnes sa objavujú. To preto, že historici-marxisti si dlhé roky po oslobodení dostatočne neujasnili spoločenské súvislosti svojej profesionálnej činnosti. Druhá príčina spočíva v tom, že v celej historickej obci sme dlho zápasili s otázkou vypracovania novej marxistickej koncepcie českých a slovenských národných dejín. Tieto dve základné príčiny pomohli k zrodu toho, čo by sme mohli nazvať stratou triedneho marxistického pohľadu

na našu a svetovú históriu, stratou, ktorá sa objavovala v celom rade historických prác. Je pravda, že ťažko nájdeme prácu, v ktorej by historik podával revizionistický pohľad na naše moderné dejiny v ucelenej podobe, avšak nemarxistický pohľad na naše dejiny prenikal práve v neucelenej podobe. Dejiny sa deformovali používaním akejsi ideologickej zmesi marxistických a nemarxistických názorov, metód a postulátov.

Štrukturalizmus, to bol módny smer v šesťdesiatych rokoch. Šíril sa s inými módami z Francúzska v rôznych prejavoch. O to ľahšie sa u nás šíril, o čo hlbšie prenikol so svojím vplyvom do širokej kultúrnej oblasti v Československu v rokoch dvadsiatych a tridsiatych. O to ľahšie sa šíril, o čo ťažšie bolo v najširšom kruhu historikov pochopiť a zvládnuť náročné teoretické otázky marxistickej historickej vedy a o čo viac imponovali a stále imponujú, a oprávnené imponujú, celej historickej obci prednosti systémového prístupu vo vedeckom bádání, štruktúrneho úsilia o celostnú analýzu ako úsilia s nepostrádateľnou črtou vedeckej exaktnosti. Lenže tí, čo vystupovali s heslom odideologizovania vedy, iste nemysleli na túto dobrú a prijateľnú štruktúrnu metódu bádania, ktorá je prijateľná v tom prípade, keď je podmienená materialistickou dialektikou. V štrukturalizme hľadali, tak ako v pozitívizme a v iných smeroch, spojenca pri „modernizácii“ marxizmu a pri úsilí prevracáť všetky hodnoty, aby sa to, čo marxizmus a komunistická strana postavili na nohy, znovu postavilo na hlavu. Preto propagovali u nás práce Léviho-Straussa, Faucaulta a Sébaga. Propagovali najmä takých buržoáznych filozofov, ktorí neboli len „kritikmi“ marxizmu-leninizmu, ale súčasne tvrdili, že v marxizme-leninizme sú aj „príťažlivé prvky“.

Kríza marxistickej historickej koncepcie súvisela s koncepciou národných dejín spojenou s menom Zdeňka Nejedlého. Nejedlého koncepcia, vypracovaná roku 1946, nadväzovala na dejepisectvo buržoáznej epochy, brala do úvahy a svojím spôsobom aj akcentovala povestnú filozofiu českých národných dejín, ktorú Nejedlý s ohľadom na dejinný vývoj, kedy koncepciu pripravil, pretváral, ako vedel. Koncepcia ako taká mala mnohé kladné stránky, lenže postupne, v priebehu rokov ukazovala i svoje nedostatky a svoje nedoriešené otázky dotýkajúce sa menovite prekonávania minulosti a formovania nového, socialistického vlastenectva. Otázky etnogenézy slovenského národa sú iste zaujímavé a hoci sú v popredí záujmu slovenskej marxistickej historickej vedy, musíme dať v zmysle marxistickej koncepcie dôraz na triedne boje v našich dejinách a nie na národnooslobodzovacie boje, nesmieme príliš akcentovať, ako sa stávalo, „národné“ v našich dejinách, aby sme mohli historické javy lepšie určiť *triedne*. Lebo prejavom čoho bola nešťastná jiráskovská akcia v roku 1948? Ako je možné, že sa buržoázne legendy o vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov tak dlho udržiavali v tej či inej forme? Nie je to i dôsledok nedostatočného

rozpracovania a teoretického objasnenia vzťahov KSČ a robotníckej triedy k národnej minulosti a k národným tradíciám? Nie je to i dôsledok často len pasívnej alebo obranárskej pozície marxistickej historickej vedy vo vzťahu k buržoáznej historiografii, nie je to i dôsledok slabého sledovania a štúdia výsledkov historiografie v socialistických krajinách a najmä výsledkov práce sovietskych historikov?

V prácach historikov v Čechách a na Slovensku ťažko nájdeme priame odvolávanie sa na štrukturalizmus ako filozofickú doktrínu. On vlastne ani neprenikal ako celostný systém, prepracovaná doktrína. Táto doktrína, zdá sa, vôbec nie je prepracovaná. „Reformátori“ marxizmu vlastne vystupovali len so štrukturalistickým poňatím toho či iného problému. V krízových rokoch sa stalo veľmi módnym omračovať čitateľa viac alebo menej prešitými cudzími myšlienkami bez udania zdroja a bez odvolania sa na ich autora. Bolo vlastne dobré všetko, čo „reformátorom“ podporilo „reformovanie“ marxizmu, menovite nevecnú a deštruktívnu kritiku predchádzajúcej etapy socialistického vývoja v Československu a čo podporilo vytýčené heslo odideologizovania vedy.

Štrukturalisti odmietajú triedny boj, revolúciu. „Nachádzajú“ rovnováhu sociálnych systémov, kapitalizmu a socializmu. Túto rovnováhu považujú za „prirodzený stav“. Marxisti však vidia vývoj ináč. Zdôrazňujú ideu triedneho boja prejavujúceho sa v historickom stretaní sa socializmu a kapitalizmu. V tomto spore medzi zastaraným sociálnym systémom, kapitalizmom a progresívnym sociálnym systémom, socializmom, vidia „veľký konflikt“ tejto doby. Tento „veľký konflikt“ sa rieši v prospech socializmu, takže robotnícka trieda splní svoje dejinotvorné poslanie. Lenže napr. Karel Kosík, filozof, ktorý veľmi vplýval na historikov, vidí tento dejinný rozpor ináč. Vidí ho ako rozpor „hlúposti a zloby“, rozpor „moderných teológov“, proti ktorým stojí v dnešnej dobe „rozhodujúci“ kritický „rozum intelektuálov¹“. V Kosíkovej interpretácii minulosti i súčasnosti sú „nositelia moci“ v kapitalizme a „nositelia moci“ v socializme daní na tú istú úroveň. V koncepcii štrukturalistov vzniká „obraz sveta“ ako „samopohyb“ formálnych štruktúr, ako svet bez človeka, bez aktívnej úlohy subjektu — subjekt (človek) je abstraktný, historicky „neuzemnený“ a také abstraktné sú i vzťahy. U Kosíka pojem „masy“ splyva s pojmom „manipulácia“; človek neexistuje ako subjekt politického diania, „ale len ako objekt“, ako to tento filozof napísal v časopise Literární listy. Filozof vo svojom „kritickom duchu“ vyvodzuje z určitých skutočných deformácií socializmu „všeobecné“ deformácie. Celý problém nespočíva podľa neho v objektívno-spoločenských zákonoch. Spočíva v tzv. „duchovnej sfére“, čo by iste podpísal štrukturalista Foucault, pretože nejde vraj o triedne sociálne dimenzie. Ide o to, a tu Kosík robí „menší“ posun, či (ako

¹ Všetky citáty sú z prác K. Kosíka v Literárnych listoch, február—marec 1968.

to formuluje] „jednotlivci a skupiny“ majú alebo nemajú „intelektuálne, morálne a charakterové dispozície“. Sociológovia štrukturalisti obhajujú tzv. večné hodnoty, slobodu, národ, intelekt. Karel Kosík hovorí o „kríze tejto doby“. Krízu tejto doby nahmatáva cez absolutizáciu „morálnych štruktúr“ chápanú abstraktne. „Morálne štruktúry“ nás vraj zavedú do „slobodnej spoločnosti“ budúcnosti.

Také si urobil závery filozof K. Kosík roku 1968. Podobné uverejňoval i I. Sviták. Obaja vyvolali živý záujem v historickej obci. Historici Graus, Macek, Bartošek, Pichlík, Mlynárik boli uchvátení „modernizáciou“ marxizmu, najmä umelými konštrukciami štrukturalistov a „jemnými“ formami idealizmu. Popularizovali západnícky „autentický“ marxizmus proti leninizmu. Citovali a vyzdvihovali ľudí ako Deutscher, Garaudy, Fischer, Teige. Demagogicky a deštruktívne útočili na „schematikov“ a „dogmatikov“. Nie preto, aby si mladá slovenská a česká historiografia lepšie osvojila marxistickú koncepciu dejinného vývoja a marxistickú metodológiu historickej vedy a takto pozitívne prekonávala svoje nedostatky spojené so škodlivými dôsledkami kultu osobnosti v historickej vede, ale preto, aby zdôvodňovala ústup od straníckosti, triedneho prístupu a marxisticko-leninských filozofických a metodologických princípov v práci historika. Štrukturalizmus ako filozofický smer im bol „sympatický“ svojím odklonom od marxistickej metodológie a filozofie dejín. Bola „sympatická“ jeho ahistorickosť, jeho jednoduchá „filozofia“: čo som našiel v materiáloch, to tu predkladám, nič viac a nič menej, to je vedecká pravda, tu je dobrá práca remeselníka historickej vedy a aké dôsledky vyvolajú moje závery, to nie je moja vec, o to sa ja nemôžem starať. „Reformátori“ nevkusne, hrubo, demagogicky a deštruktívne útočili na Nejedlého a jeho marxistickú koncepciu národných dejín. Neišlo o Nejedlého. Išlo o politický aspekt, zmysel historickej vedy — ten sa im nepáčil. Preto Graus útočil na Nejedlého prácu *Komunisti dedičia pokrokových tradícií národa*. Preto vravel, že táto téza je nezmyslom. Preto dokazoval, že „dedíme všetko“ (1, s. 4) Áno, dedíme všetko. Lenže to „dedíme všetko“ má zložité aspekty. V dejinách musíme vidieť klady i záporv. buržoáznú tendenciu i proletársku tendenciu. Ale čomu straníme? Neexistuje historiografia bez ideologickej funkcie. Má ju aj vtedy, keď sama tvrdí, že ju nemá.

Niektorí kritizovali Nejedlého koncepciu z pozícií hlásaného „prekonávania“ národa. Číry kozmopolitizmus vydávali za internacionalizmus, popierajúc zmysel národa v modernom svete. Svet stavali nad národ, človeka ako jednotlivca stavali nad spoločnosť, mimo konkrétnej historickej formy triedneho boja. Určité nedostatky a omyly slovenskej historiografie päťdesiatych rokov sa všelijako využívali a zneužívali. „Reformátori“ to robili nie preto, aby ukázali skutočnú pravdu dejín, ale preto, aby útočili na marxistické chápanie dejín, aby diskriminovali tradície, znevažovali dlhý a úspešný zápas Komunistickej strany Československa za národné a sociálne oslobodenie.

Štrukturalistická téza ahistorizmu sa zvlášť hodila na *popieranie vedeckosti* „histórie súčasnosti“, teda nášho najnovšieho vývoja. V pozadí dokazovania, že súčasnosť nemožno takto uchopiť, bolo úsilie zbaviť skúmanie „histórie súčasnosti“ vedeckej náročnosti a presúvať tieto problémy do oblasti publicistiky. Absolutizovali sa ťažkosti spojené s obmedzeným pramenným materiálom; sú vraj také, že tu vôbec nie je možné dosiahnuť vedeckú úroveň bádania. Pritom sa „ťažkou kano nádou“ útočilo na „zužovanie“ pramennej základne tohto výskumu, tejto histórie, ktorá je ešte aj politikou, ktorej unáhlené závery by iste mohli narobiť veľké škody. Avšak je celkom prirodzené, že v podmienkach existencie kapitalistického sveta musí aj socialistická politika obsahovať momenty dôverného rázu, že výskum histórie súčasnosti — s využitím výsledkov dnešného mohutného rozvoja prírodných vied i spoločensko-vedných disciplín — pomáha politike najviac, čo by malo podnecovať politických činiteľov uplatňovať voči historiografii tohto obdobia adekvátne požiadavky a nároky.

Graus vo svojej štúdií *Súčasná kríza nášho historického vedomia*, rozmnoženej niekedy na jar roku 1968 pre naše centrálné pracoviská, považuje štrukturalizmus za „latentne ahistorický“, domnieva sa však, že by pre historickú vedu bolo „sľubné“ oživiť historické bádanie, ktoré je „v kríze“, „impulzmi z iných vied“. Hneď povedal, aké impulzy má na mysli. Je vraj nevyhnutné v tejto súvislosti sa zmieniť o tzv. škole sústreďujúcej sa okolo francúzskeho časopisu *Annales*. Na druhej strane odporúča veľmi úzku väzbu, „tak ako v USA“, na tzv. politické vedy. Grausovi, ako sám hovorí, trochu prekáža „prílišné úsilie sústrediť sa takmer výhradne“ na kvantifikáciu jednotlivých javov. Autor upozorňuje na ďalšie „impulzy z oblasti modernej psychológie“ v Spojených štátoch amerických. V štúdií nie je zmienka o tom, čo by sme mali odkukať od Západného Nemecka, ani zmienka o tom, aké sú impulzy v Sovietskom zväze. Avšak pri takmer frontálnom vstupe buržoáznej ideológie do československej kultúry bolo už určité „pozápado-nemčenie“ na programe dňa. Graus končí výzvou: „Nič horšieho, ako keď historik pristupuje k skúmaniu so „zapáleným srdcom.“ Z kontextu je jasné, že sa netreba zapaľovať za politiku komunistickej strany.

Graus, Macek, Bartošek a ďalší maskovali svoj postup, na ktorý som tu poukázal, používaním pojmov ako boj proti dogmatizmu, národný komunizmus atď. Hovorili o „svetovom pohybe k rovnosti“ najmä vo Švédsku. „Mladého“ Marxa stavali proti Marxovi „zrelému“, marxizmus stavali proti leninizmu. Zaujalo ich *Veľké odmietnutie* Herberta Marcuseho, extrémneho kritika industriálnej spoločnosti. V Marcuseho teórii o nevyhnutnosti jednorozmernej manipulácie s človekom bez ohľadu na spoločenskú formáciu vystupujú v úlohe manipulátorov ekonomické, technologické a inštitucionálne „aparatóry“ všade na svete: vo Francúzsku, v Sovietskom zväze, v Grécku, v Československu. Z toho

vyplýva odcudzenie ako produkt nového fenoménu — úžasného vedec-kotechnického pokroku.

Vo svetle tejto ideologickej zmesi, pochybného zaobchádzania s poj-
mami, vracania sa k tomu, čo zanechala buržoázna veda, špekulovania
okolo „nových skutočností“ a netriedneho pochopenia minulosti a sú-
časnosti zrodilo sa v prácach našich historikov netriedne hodnotenie
predmníchovskej republiky, slovenského štátu atď. Socialistická výstav-
ba sa predstavovala ako séria chýb a omylov, Mníchov sa predstavoval
ako výsledok intríg Chamberlaina a Daladiera pri nezájme Sovietskeho
zväzu, „Dubčekova éra“ bola vzorom pre celú Európu. Autorovi článku
Práva občana, uverejnenom v Kultúrnom živote roku 1968, ide na nervy
komunistická strana ako vedúca sila komunistického a robotníckeho
hnutia. Napísal: „Chcem povedať, že neviem, prečo by socializmus bol
nezlučiteľný so skutočnou existenciou niekoľkých politických strán.“
Dôraz je na slove: skutočnou. Vtedy publicisti veľmi propagovali pred-
stavu opozičnej strany zloženej z intelektuálov a humanistov, ktorej
jediným zmyslom nemohlo byť nič iné ako boj o moc.

Ešte roku 1969 vydal Jaroslav Šedivý vo vydavateľstve Epoque
knihu, v ktorej predstavuje zahraničnú politiku ZSSR takto: sledovala
raz triedne záujmy, inokedy „iba záujmy Sovietskeho zväzu“, ako sa to
kedy hodilo. Záujem ZSSR autor dáva do rozporu so záujmami medzi-
národného komunistického hnutia. V kapitolke *Mníchov — a čo Soviet-
sky zväz?* po pripomienke, že na otázku, ktorú nastoluje, je ťažko
odpovedať, „kým sa neotvorila sovietske archívy“, robí tieto závery:
„Sovietsky zväz sa teda chcel angažovať v možnom konflikte vtedy,
ak by to bol súčasne konflikt európsky. V prípade úzko obmedzeného,
lokálneho konfliktu (napríklad len československo-nemeckého, bez vstu-
pu Francúzska do tohto konfliktu) chcel ZSSR, aspoň ako vyplýva z vý-
rokov niektorých sovietskych osobností a nakoniec z logiky celej jeho
politiky, zostať bokom. Zodpovedalo to podstate československo-soviet-
skeho paktu z roku 1935. Jedinou alternatívou tohto riešenia bola celkom
logicky cesta dôsledného spoliehania sa na vlastné sily, to znamená
aj samostatné manévrovanie v európskej politike. V tom okrem iného
spočíva rozdiel medzi sovietskou politikou do roku 1939 a roku 1939.
Do roku 1939 vyvinula veľa úsilia o spoločnú obranu, roku 1939 mala
už na zreteli iba záujem Sovietskeho zväzu.“ [2, s. 59—60]

Pravdou je, že Sovietsky zväz, ako o tom svedčia mnohé dokumenty,
mal stále na zreteli záujmy medzinárodného proletariátu, ktoré neboli
v rozpore, ale v súlade s jeho vlastnými záujmami a že chcel poskytnúť
pomoc Československu bez ohľadu na to, či pomôže Francúzsko, keď
ČSR o pomoc požiada a keď sa vzoprie sama nacistickej útočnosti
a expanzii. Lenže autor chce nasilu prikrášliť Benešovu politiku v ob-
dobí Mníchova.

Štrukturalizmus a iné idealistické smery vytrhujú veci z historic-
kého kontextu a mystifikujú objektívnu realitu, vedú k opúšťaniu socia-

listických pozícií a táto „nová filozofická syntéza“ sa tvári, že má svoju „poriadkovú jednotu“, že jej ide o „nestrannosť“, o racionálnosť, o využitie intelektu, o všeobecný, všeobecnodemokratický a sociálno-etický postulát. Lévi-Strauss sa v niektorých svojich prácach a úvahách (konštrukciách) preložených i do češtiny a slovenčiny dostával dosť blízko ku koncepcii historického materializmu, lenže ju *nedosiahol*.

Problém história a súčasnosť, tiež problém história a politika — to sú vážne problémy. Nachádzajú sa v centre boja medzi historickým materializmom a historickým idealizmom. Buržoázni historici a ich napodobňovatelia u nás zdôrazňovali „nestranickosť“ alebo „nadstranickosť“ histórie. Táto „nestranickosť“ a „nadstranickosť“ bola stranickosťou v záujme buržoázie. Neutralitu možno propagovať, ale fakticky, objektívne v ostrom ideologickom boji medzi socializmom a kapitalizmom neutralita neexistuje.

Nakoniec ešte jedna poznámka zdôraznená v hlavnom referáte akad. Siráckeého: na ideologickom fronte máme viesť vecne a argumentovane sústavný boj. Akad. Sirácky použil slová „hľadať a analyzovať tie teórie a ideológie, ktorých prvky sú u nás „ešte časové“. Ja si to vysvetľujem tak, a vari je to časové tu povedať, že sa my v boji proti buržoáznej ideológii nesmieme (keď sa už používajú termíny vojenské aj v iných oblastiach) akosi zašancovávať, a tak hľadať akúsi svoju „bezpečnosť“, ale musíme sa pripraviť na sústavný myšlienkový boj, musíme sami *vyhľadávať* protivníka a takto plniť svoje profesionálne poslanie a povinnosti voči socialistickému štátu. Myslím tu na potrebu študovať a analyzovať nemarxistické koncepcie a doktríny a bojovať proti ich vplyvu. Osobitne myslím na potrebu skúmať závery západonemeckej, rakúskej, francúzskej, anglickej, americkej historiografie (najmä týchto), ktoré sa týkajú dejín Československa a dejín širšieho geografického priestoru strednej a juhovýchodnej Európy, aby sme mohli lepšie poznať trendy a bojovať proti deformáciám vo výklade našej minulosti. Marxisti-historici chcú pravdivým osvetľovaním našich dejín, najmä dejín obdobia socializmu, odhaľovaním deformácií dejín dopomôcť k formovaniu historického vedomia v tomto období, tiež chcú smerom navonok hľadať protivníka, zúčastniť sa v ideologickom zápase. V takomto širšom chápaní svojej úlohy vidia spoločenský kontext svojej vedeckej činnosti.

LITERATÚRA

1. Lid, národ, stát v našich dějinách. Praha 1968.
2. ŠEDIVÝ, J.: Politika a vztahy. Bratislava 1969.

Ян Чиерны

Автор видит две главные причины, почему в шестидесятые годы в Чехословакии довольно быстро проходила «модернизация» марксизма. Историки недооценили теоретические — основополагающие или методологические — вопросы своей научной дисциплины, а также долго бились над разработкой новой марксистской концепции исторической науки. Немарксистский взгляд на нашу историю проникал в некомплексном виде. Структурализм распространялся у нас тем легче, чем больше всем историкам imponировали преимущества системного подхода в научном исследовании.

В работах Карла Косика, который оказывал значительное влияние на историков, являются элементы структурализма. В его интерпретации прошлого и настоящего ставятся на тот же уровень «носители власти» при капитализме и «носители власти» при социализме. Понятие «массы» сливается у него с понятием «манипуляция». Историки Граус, Мацек, Бартошек, Пичлик, Млынарлик были «в восторге» от «модернизации» марксизма, особенно от искусственных построений структуралистов и «изопренных» форм идеализма. Структурализм как философское направление был им «симпатичен» своим отклонением от марксистской методологии и философии истории. Я. Шедивы в своей книге, изданной в 1969 году в издательстве «Эпоха», говорит о «другой» политике СССР после 1939 года, когда СССР якобы имел в виду лишь «свои интересы». Так деформировалась современная история.

DER STRUKTURALISMUS UND DIE HISTORISCHE WISSENSCHAFT

Ján Čierny

Zwei Hauptursachen ermöglichten in den 60. Jahren eine verhältnismässig rasche „Modernisierung“ des Marxismus. Die Historiker haben theoretische oder methodologische Fragen ihrer wissenschaftlichen Disziplin unterschätzt und führten auch einen langen Kampf um die Ausarbeitung einer neuen marxistischen Konzeption der historischen Wissenschaft. Eine nichtmarxistische Betrachtung unserer geschichtlichen Entwicklung konnte nur teilweise durchdringen. Der Strukturalismus konnte sich bei uns umso leichter verbreiten, dass den Historikern in ihrer Gesamtheit die Vorteile einer Systemanalyse in der historischen Forschung imponierte.

In den Arbeiten K. Kosíks, der die Historiker stark beeinflusste, erscheinen Elemente des Strukturalismus. In seiner Interpretation der Vergangenheit und der Gegenwart werden die „Machthaber“ im Kapitalismus und die „Machthaber“ im Sozialismus auf eine Ebene gebracht. Der Begriff „Masse“ verschmelzt bei ihm mit den Begriff „Manipulation“. Die Historiker Graus, Macek, Bartošek, Pichlík, Mlynárik waren „begeistert“ von einer „Modernisierung“ des Marxismus, insbesondere von den künstlichen Konstruktionen der Strukturalisten und den „feineren“ Formen des Idealismus. Der Strukturalismus als philosophische Richtung war ihnen „sympatisch“ durch seine Abwendung von der marxistischen Methode und Geschichtsphilosophie. J. Sedivý schrieb in seinem 1969 im Verlag Epocha erschienen Buch über eine „andere“ Politik der Sowjetunion nach 1939, als sie nur „ihr Interesse“ im Auge behielt. Auf diese Weise wurde die moderne Geschichte deformiert.